

La Patum vista made in USA

M. Rosa Montanyà

NOYES, Dorothy P. *The mule and the giants: struggling for the body social in a Catalan Corpus Christi festival*, [La gaita i els gegants: conflictes socials en una festa catalana de Corpus Christi], Ann Arbor, UMI, 1992, il., 576 p.

Tesi doctoral en folklore presentada a la Universitat de Pennsylvania (USA) (1992).

Versió fotocopiada del microfilm d'UMI.

La tesi de la Dorothy Noyes, té, apart del seu valor científic intrínsec, la qualitat única de ser el primer estudi en profunditat de la Patum fet per una persona de fora de Berga. Dit d'altra manera, és una obra feta sense prejudicis de «berguedanisme» i amb tota objectivitat (o tota l'objectivitat possible en algú que ha arribat a viure la Patum tant o més que molts berguedans).

Per a qui tingui curiositat en consultar-la se li pot avançar que no hi trobarà descobriments sensacionals sobre l'origen de la Patum. No és aquesta la seva intenció. Per entendre'ns: es tracta d'una tesi a mig camí entre l'etnologia i la sociologia. El que s'hi estudia realment és la Patum com a al·legoria de la societat berguedana. Com la Patum reflecteix els conflictes soterrats o violents, els acords implícits i els canvis de mentalitats a través dels segles, des de l'inici de les processons del Corpus fins a l'actualitat, entenen per actualitat el 1991 mateix. La Dorothy no ha tret les seves conclusions només de la documentació escrita i la contemplació de la Patum. Per comprendre la relació Patum-societat berguedana, s'ha integrat perfectament en les dues, i cada conversa casual, cada anècdota viscuda, han trobat el seu lloc en la redacció de la tesi.

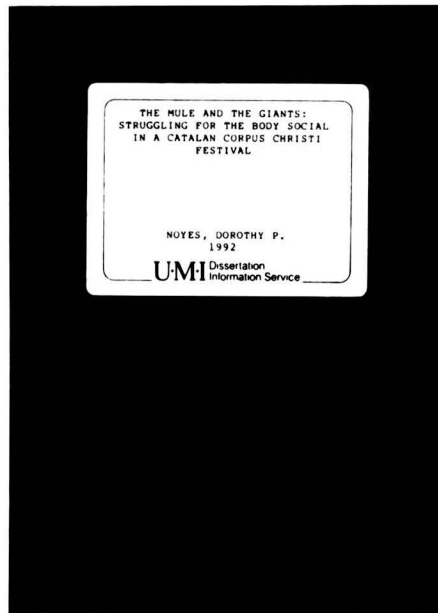
Segons com, pot semblar que es diuen i fins i tot repeteixen coses que per als berguedans són òbvies. S'ha de tenir sempre en compte que la tesi va dirigida primerament a unes persones que no saben absolutament res de la Patum.

Apart, aquesta característica es pot arribar a gaudir, veient què suposa explica molts aspectes de la Patum a persones no només de fora de Berga, sinó d'una cultura, la nord-americana, molt diferent de la nostra (sobretot en tradicions festives). L'obra acaba amb un glossari de termes catalans (en molts casos específicament berguedans) traduïts (o més aviat explicats) a l'anglès, una bibliografia i un índex. És una llàstima que les il·lustracions no siguin més clares, un

vista no anecdòtic. Per això és especialment benvinguda aquesta obra sobre metges i cirurgians de Gironella entre 1668 i 1936. És el fruit d'una acurada investigació en diferents arxius: els parroquials de Gironella i Berga, el municipal de Gironella, el del Col·legi de Cirurgia de Barcelona i l'històric de la Universitat de Barcelona. En primer lloc, dos capítols introductoris ens parlen de l'evolució de Gironella i la medicina en el període estudiat. El gruix de l'obra, en canvi, és un registre biogràfic molt complet de metges i cirurgians que van néixer i/o van exercir a Gironella. De cada un es donen dades sobre naixement, mort, estudis, matrimoni i descendència, aspecte important quan en més d'un cas es llisten famílies senceres dedicades a la mateixa professió. Per últim, en un capítol apart s'esmenten, sense tanta profunditat, professionals, com llevadores i farmacèutics, relacionats amb la medicina. Un índex, un llistat de fons documentals i una bibliografia completen l'obra.

Antologia queraltina, pròleg de Josep M. Ballarín, introducció, selecció i notes a cura de Climent Forner, edició de Jaume Huch, Berga, Edicions de l'Albí, 1992, 2 vol.

Aquests dos llibres, el primer recull de prosa i vers i el segon d'obra musical, constitueixen segurament l'antologia de tema queraltí més completa feta fins al moment. De la selecció se n'ha encarregat Mn. Climent Forner, de l'edició en Jaume Huch, mentre que Mn. Ballarín ha fet el pròleg. En el primer volum, els mateixos recopiladors ens diuen que l'antologia s'ha fet sense cap mena de discriminació. Així, hi ha prosa i vers, autors molt coneguts i altres gairebé anònims, alguns de casa i altres de fora, peces de gran qualitat i altres on primen l'entusiasme o la devoció sobre l'estil, escrits religiosos i laics, escriptors que parlen només de la Mare de Déu alternant amb altres que només parlen del paisatge, articles històrics i creacions purament literàries... Però és en conjunt una obra bàsica per conèixer allò que s'ha escrit sota la influència de Queralt. El segon llibre, menys voluminós, recull l'obra musical, en gran part popular, dedicada al santuari. De cada peça es dona tant la partitura com la lletra. Es pot estar d'acord o no amb la selecció, però en tot cas es tracta d'un interessantíssim colofó als actes del 75è aniversari de la Coronació.

Tesi de Dorothy Noyes sobre la Patum.

ARXIU

problema derivat del fet que es tracta d'una fotocòpia d'un microfilm.

Un altre problema és evidentment el de la llengua, que pot fer que la tesi no arribi a ser coneguda com es mereix per molts berguedans. És clar que es tracta d'una obra feta per i per a persones de llengua anglesa i a més, un text de nivell universitari. Amb tot, això no hauria de tirar enrera aquells que tinguin uns coneixements mitjans d'anglès. El text està literalment plagat de paraules catalanes (la Dorothy ha preferit fer un glossari final abans que traduir-les), i el context ens és tant conegut que el sentit és treu d'una manera relativament fàcil.

PUJOL i ROS, Joan. *Notes biogràfiques de metges i cirurgians de la vila de Gironella 1668-1936*, Gironella, Edicions de l'Associació Cultural «El Vilatà», 1992, 110 p. (L'Escambell).

La història mèdica de les nostres contrades és un tema encara poc tractat, o, si més no, poc tractat des d'un punt de